

Psihologija ličnosti

Doc. dr. sc. Iris Marušić

iris@idi.hr

Vaš najbolji prijatelj/najbolja prijateljica je...

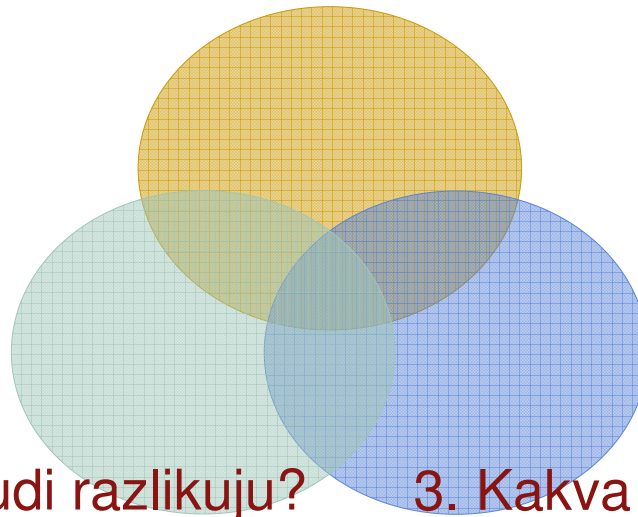
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Psihologija ličnosti pomaže nam odgovoriti na pitanja...

- Kakve smo osobe?
- Po čemu se razlikujemo od drugih?
- Što nam daje konzistenciju (dosljednost) u ponašanju?
- Zašto proučavati ličnost?

Tri najvažnija pitanja

1. Tko sam ja?

2. Po čemu se ljudi razlikuju?

3. Kakva će biti moja budućnost?

- ova pitanja postavljaju se još iz doba antičkih filozofa
- na njih pokušava odgovoriti suvremena psihologija ličnosti

Tko sam ja?

- Koje me osobine, kvalitete čine jedinstvenom osobom, različitom od svih drugih?
- Izvori u antičkoj Grčkoj
 - Hram u Delfima... “upoznaj samog sebe”
 - Sokrat...naglašavao važnost spoznaja o sebi

Tko sam ja?

- Proučavanje pojedinaca - studije slučaja, psihobiografija pojedinca
 - Implicitne teorije ličnosti
 - Najviše istraživani *pojam o sebi (self-concept)*

Po čemu se i zašto ljudi razlikuju?

- Izvori u antičkoj Grčkoj:
 - Tipologija prema tjelesnoj tekućini (humor) - Hipokrat i Galen
 - Pokušaj da se nađe biološka osnova za razlike u ponašanju
 - Podjela na 4 tipa prema dominantnoj tjelesnoj tekućini:
 - Sangvinik (uravnotežen, stabilan - krv)
 - Kolerik (nagao, iritabilan - žuta žuč)
 - Melankolik (tužan, depresivan - crna žuč)
 - Flegmatik (spor, bez energije - flegma)

Po čemu se i zašto ljudi razlikuju?

- Suvremeni pristup:
 1. **proučavanje individualnih razlika:**
 - neki ljudi su društveni, vole rizične sportove, sigurni su i samopouzdana
 - drugi radije biraju osamu, manje bučna mjesta, izbjegavaju rizike i često su zabrinuti

Po čemu se i zašto ljudi razlikuju?

2. Proučavanje grupnih razlika: npr. po čemu se razlikuju stariji i mlađi, muškarci i žene, ljudi iz različitih kultura, studenti različitih fakulteta
 - Kako se proučavaju razlike među pojedincima i grupama?
 - Procjena ličnosti - upitnici ličnosti
 - Mjerenje sposobnosti - testovi sposobnosti

Kakva će biti moja budućnost?

- Izvori iz antičkih vremena:
 - proročanstva – npr. Delfi – potreba da se predvidi budućnost
- Suvremeni pristup:
 - Psihologija ličnosti - ako imamo osobinu x, kako ona može utjecati na naš život?

Što je ličnost?

- Nema jednoznačne i jednostavne definicije
- Jedna od najčešćih:
 - Ličnost je skup organiziranih, razmjerno trajnih psiholoških osobina i mehanizama unutar pojedinca i koji utječu na njegove interakcije s okolinom i prilagodbu na okolinu.

(Larsen i Buss, 2005)

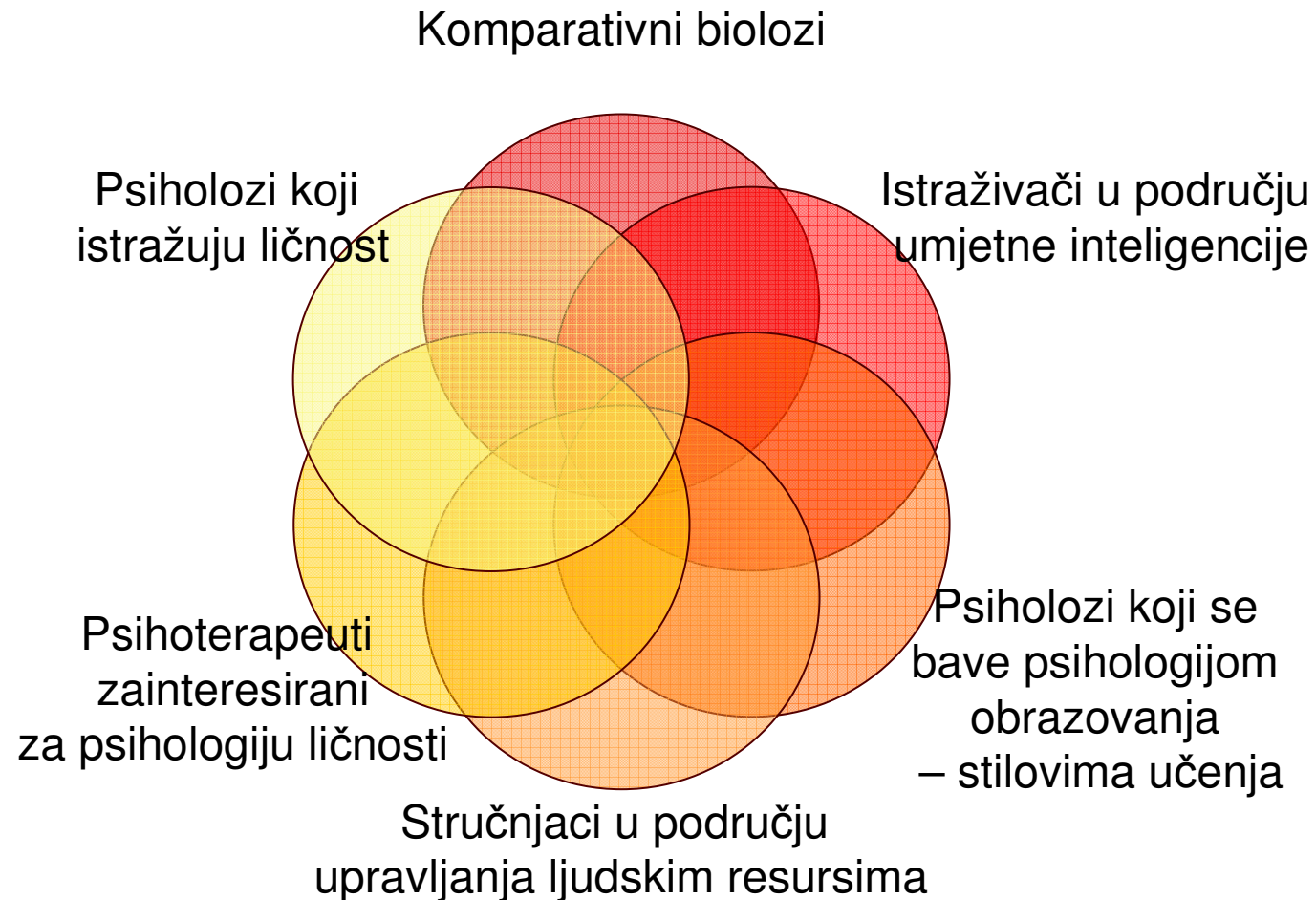
Elementi definicije

- Psihološke osobine i mehanizmi
- Organizacija unutar pojedinca
- Trajnost
- Interakcija s okolinom
- Adaptacija na okolinu

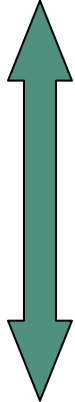
Još malo definicija...

- R. Mayer (2006): “Ličnost je organizirani sustav unutar pojedinca koji predstavlja kolektivno djelovanje svih glavnih psiholoških podsustava te osobe”
- dakle, ličnost je ono što doista jesmo, što nas trajno određuje i čini jedinstvenima i različitima od drugih

Tko se bavi proučavanjem ličnosti?

Razine proučavanja: kontinuum molekularna - molarna

Molarna Molekularna	Sociologija
	Psihologija
	Biologija
	Kemija
	Fizika

Dominantne razine proučavanja ličnosti

Sociološka razina

Socijalna okolina
Razina grupa - uključuje različite osobe u interakciji

Psihološka razina

Ličnost pojedinca -
unutarnji procesi i
dispozicije

Vanjska
situacija

Biološka razina

Mozak
Živčani sustav

Vanjski utjecaji

Što proučava psihologija ličnosti?

1. Strukturu ličnosti

- Centralni pojam - **osobine ličnosti**

1. Procene ličnosti – primjeri:

- **Emocije**
- **Motivacija**

Izvori podataka u proučavanju ličnosti

1. Institucionalni izvori

- Biografski podaci koje daju različite institucije – školske ocjene, podaci iz matičnih knjiga, podaci o zapošljavanju i sl.

2. Osobni iskaz pojedinca

- Ono što nam sam pojedinac može reći o sebi:
 - Samoprocjene na upitnicima ličnosti
 - Intervju

Izvori podataka u proučavanju ličnosti

- Prednost:

- pojedinac o sebi može dati informacije koje su drugima nedostupne

- Nedostatak:

- upitno koliko je osoba iskrena
- upitno koliko se dobro poznaje

3. Studije slučaja

- detaljno ispitivanje života jedne osobe:

- može poslužiti za stvaranje teorije koja se zatim provjerava na većem broju ljudi
- Može poslužiti za opis izuzetnih pojedinaca i povijesnih ličnosti

Izvori podataka u proučavanju ličnosti

4. Opažanje ponašanja

- a. Opažanje u prirodnim uvjetima - opažamo ponašanje koje se spontano javlja u realnim okolnostima
- b. Opažanje u laboratorijskim uvjetima - izazivamo ponašanje koje želimo opažati

5. Eksperimenti

- Osobe stavljamo u standardne situacije u kojima izazivamo određene reakcije i mjerimo ih - npr. fiziološke reakcije kao indikator određenih osobina ličnosti

4. Procjene drugih

- Pojedince procjenjuje druga osoba koja ga dobro poznaje
- Važan izvor podataka koje ne možemo dobiti na drugi način
- Pretpostavka – drugi su manje pristrani u procjenama nego sama osoba kad procjenjuje sebe

Primjena znanja

- **Procjena ličnosti** – npr. psihologija obrazovanja (stilovi učenja), organizacijska psihologija (slaganje timova, trening)
- **Predviđanje ponašanja** – selekcija (npr. organizacijska psihologija)
- **Promjena ličnosti** (npr. klinička psihologija)

Pregled tema

- Ličnost – različite teorijske perspektive:
 - Psihodinamska
 - Humanistička
 - Perspektiva osobina ličnosti
 - Socijalno – kognitivna
 - Biopsihološka

- Motivacija

Pitanja....

1. Definicija ličnosti opisuje osobine i mehanizme koji su trajni, internalni i utječu na ponašanje osobe u okolini. T N
2. Jedna od funkcija teorija ličnosti je da predviđaju buduće ponašanje. T N
3. Proučavanje ličnosti odvija se samo na razini individualnih i grupnih razlika. T N

-
-
4. Koji tip podataka o ličnosti ćemo prikupljati ovisi o specifičnoj temi istraživanja. T N
 5. Jedan od važnih načina korištenja studije slučaja je za stvaranje novih hipoteza. T N